

Rozdział 1. Kształtowanie się psychologii rozwojowej jako nauki (oprac. *Maria Przetacznik-Gierowska*) **9**

- 1.1. Wczesne idee rozwoju psychicznego. Prekursorzy **9**
- 1.2. Psychologia rozwojowa na przełomie XIX i XX wieku **13**
- 1.3. Psychologia rozwojowa w XX wieku **20**

Rozdział 2. Przedmiot, problemy i zadania współczesnej psychologii rozwoju człowieka (oprac. *Maria Tyszkowa*) **29**

- 2.1. Przedmiot badań psychologii rozwoju człowieka **29**
- 2.2. Główne działy psychologii rozwojowej **32**
- 2.3. Stosunek psychologii rozwojowej do innych dyscyplin psychologii i jej miejsce wśród innych nauk **33**
- 2.4. Podstawowe problemy współczesnej psychologii rozwoju człowieka **37**
- 2.5. Podstawowe zadania współczesnej psychologii rozwoju człowieka **41**

Rozdział 3. Pojęcie rozwoju i zmiany rozwojowej (oprac. *Maria Tyszkowa*) **45**

- 3.1. Pojęcie rozwoju i jego geneza **45**
- 3.2. Pojęcie rozwoju psychicznego i sposoby jego ujmowania **47**
- 3.3. Pojęcie zmiany rozwojowej **49**
- 3.4. Rodzaje zmian rozwojowych **52**
 - 3.4.1. Rozwojowe zmiany ontogenetyczne **52**
 - 3.4.2. Geneza aktualna lub mikrogeneza **54**
 - 3.4.3. Zmiany ilościowe i jakościowe **54**
 - 3.4.4. Zmiany intraindywidualne i interindywidualne **56**

Rozdział 4. Zasady i prawidłowości psychicznego rozwoju człowieka (oprac. *Maria Przetacznik-Gierowska*) **57**

- 4.1. Czynniki rozwoju psychicznego **57**
- 4.2. Mechanizmy zmian rozwojowych **63**
- 4.3. Dojrzewanie – uczenie się – socjalizacja **64**
- 4.4. Rozwój psychiczny jako proces wypełniania zadań życiowych **67**
- 4.5. Nabywanie wczesnych doświadczeń. Okresy sensoryczne i krytyczne **68**
- 4.6. Zdarzenia życiowe a kryzysy w rozwoju człowieka **73**
 - 4.6.1. Klasyfikacja i modele zdarzeń życiowych **73**
 - 4.6.2. Pojęcie kryzysu w rozwoju człowieka **80**

Rozdział 5. Ekologiczne uwarunkowania rozwoju psychicznego człowieka (oprac. *Maria Tyszkowa i Maria Przetacznik-Gierowska*) **85**

- 5.1. Ewolucja pojęcia środowisko **85**
- 5.2. Środowisko z perspektywy interakcyjnej **88**
- 5.3. Ekologiczna interpretacja rozwoju psychicznego człowieka **91**
- 5.4. Aktywność w środowisku, doświadczenie i rozwój: o nowy paradygmat badań psychologiczno-rozwojowych **96**

Rozdział 6. Rola kultury w rozwoju psychicznym jednostki (oprac. *Maria Tyszkowa*) **102**

- 6.1. Kultura jako składnik i czynnik organizujący środowisko człowieka **102**
- 6.2. Rola czynników kulturowych w rozwoju psychicznym jednostki **103**
- 6.3. Kultura symboliczna, wartości i rozwój jednostki **105**

Rozdział 7. Jednostka a rodzina: interakcje, stosunki, rozwój (oprac. *Maria Tyszkowa*) **124**

- 7.1. Rodzinne uwarunkowania rozwoju osobowości jednostki **124**

- 7.2. Założenia wyjściowe badań nad rodziną **129**
- 7.3. Paradygmat teoretyczny badań nad związkiem między rodziną, jej funkcjonowaniem i rozwojem a jednostką i jej rozwojem indywidualnym **131**
- 7.4. Rozwój psychiczny jednostki w rodzinie **136**
- 7.5. Doświadczenie i jego rola w procesach rozwoju psychicznego jednostki **139**
- 7.6. Stosunki międzypersonalne, społeczne role rodzinne i pozycje zajmowane w rodzinie a rozwój jednostki **146**
- 7.7. Wpływ rozwoju jednostki na funkcjonowanie rodziny **149**

Rozdział 8. Zmiany rozwojowe aktywności i działalności jednostki (oprac. Maria Przetacznik-Gierowska) 151

- 8.1. Aktywność jako podstawa i skutek zmian rozwojowych psychiki w różnych fazach życia **151**
- 8.2. Charakterystyka struktury czynności **152**
- 8.3. Dawne i współczesne poglądy na zabawę **155**
 - 8.3.1. Klasyczne teorie zabawy **156**
 - 8.3.2. Koncepcje psychoanalityczne, poznawcze i kulturalno-społeczne **157**
 - 8.3.3. Nowe poglądy na zabawy dzieci **161**
- 8.4. Ogólna charakterystyka zabawy **163**
 - 8.4.1. Prawidłowości rozwojowe w zabawach dzieci **166**
- 8.5. Twórczość dziecka **175**
 - 8.5.1. Twórczość plastyczna **179**
 - 8.5.2. Twórcza aktywność językowa **183**

Rozdział 9. Wybrane koncepcje i teorie rozwoju psychicznego człowieka (oprac. Maria Tyszkowa i Maria Przetacznik-Gierowska) 189

- 9.1. Podstawowe kierunki teoretyczne w wyjaśnianiu rozwoju psychicznego **189**
- 9.2. Teorie psychoanalityczne i modele rozwoju człowieka **193**
- 9.3. Behawiorystyczne teorie rozwoju **200**
- 9.4. Teorie poznawcze rozwoju **203**
- 9.5. Kierunek kulturowo-historyczny w psychologii rozwojowej **206**
- 9.6. Dialektyczne koncepcje rozwoju **211**
- 9.7. Kompleksowe modele i koncepcje rozwoju **212**
- 9.8. Nowsze koncepcje i modele rozwoju indywidualnego w ciągu życia w psychologii polskiej **214**

Rozdział 10. Periodyzacja rozwoju psychicznego (oprac. Maria Przetacznik-Gierowska) 222

- 10.1. Problem stadialności rozwoju psychicznego **222**
- 10.2. Problem ciągłości/nieciągłości rozwoju psychicznego **224**
- 10.3. Tempo i rytm rozwoju. Pojęcia akceleracji i retardacji **227**
- 10.4. Wybrane systemy periodyzacji rozwoju **231**
- 10.5. Podsumowanie **238**

Rozdział 11. Metodologiczne problemy badania procesów rozwoju (oprac. Maria Przetacznik-Gierowska) 240

- 11.1. Dymensjonalizacja procesów rozwoju dla celów badawczych **240**
- 11.2. Podstawowe podejścia badawcze **242**
 - 11.2.1 Podejście synchroniczne i diachroniczno-funkcjonalne **242**
 - 11.2.2. Podejście transwersalne i longitudinalne **243**
 - 11.2.3. Analiza sekwencyjna **244**
- 11.3. Podstawowe metody badań, narzędzia diagnozy stanu i perspektyw rozwojowych jednostki **247**
- 11.4. Problemy etyczne badań nad rozwojem psychicznym człowieka **250**